

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

**PŘÍPRAVA A REALIZACE LITERÁRNÍ
SOUTĚŽE PRO DĚTI VE VĚKU DO 18 LET**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Daniel Bína, Ph.D.

Vypracoval:

Martin Staněk

České Budějovice, 2012

ABSTRAKT

Bakalářská práce „Příprava a realizace literární soutěže pro děti ve věku do 18 let“ se zabývá realizací konkrétní literární soutěže – Próza a poezie, která je největší soutěží svého druhu v České republice. Teoretická část je vymezuje základní pojmy z oblastí spojených s realizací soutěží, tvůrčího psaní, motivace, talentovaných žáků, didaktiky českého jazyka a slohu a komunikační výchovy. V praktické části jsou vedeny dvě části. Jedna z nich je dotazníkové šetření, kterým je zjištěn zájem dětí a mládeže do osmnácti let o volný čas a literaturu, výzkumný problém je stanoven otázkou „Jaký zájem je mezi dětmi a mládeží o literární soutěže?“ a druhá část je věnována realizaci konkrétní soutěže a jejím faktorům, které jí ovlivňují a aspektům, které jsou pro její zorganizování potřeba.

KLÍČOVÁ SLOVA

Literární soutěž, didaktika ČJ a slohu, komunikační funkce, volný čas

ABSTRACT

The Bachelor thesis "Preparation and realization of literary competition for children till the age of 18" deals with the realization of the concrete literary competition Prose and poetry which is the biggest of its time in the Czech republic. The theoretical part defines the basic concepts of areas connected with the realization of the competition, creating writing, motivation, talented pupils, didactics of Czech language and style and communication education. There are two parts in the practical part. One of them is the survey where the interest of children and youth till the age of 18 in free time and literature is detected. The research problem is set by the question "How is the interest between children and youth in literary competition?". The second part is dedicated to the realization of the concrete competition and its factors which influence it and to aspects which are required for its organization.

KEYWORDS

literary competition, didactics of Czech language and style, communication function, free time.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citové literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 23. dubna 2012

.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce doc. PhDr. Danielu Bínovi, Ph.D., dále prof. PaedDr. Ivě Stuchlíkové, CSc. a PhDr. Miluši Vítěčkové, Ph.D., za podnětné připomínky, cenné rady, za jejich ochotu a vstřícnost. Dále bych chtěl poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumné části mé práce a v neposlední řadě děkuji svým blízkým, za trpělivost a podporu, kterou mi po celou dobu poskytovali.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Realizace literárních soutěží v České republice.....	11
1. 1 Didaktické soutěže.....	12
2. Tvůrčí psaní – začleňování do výuky.....	13
2. 1 Techniky tvůrčího psaní.....	14
2. 1. 1 Technika literární.....	14
2. 1. 2 Techniky psaní používané didaktiky.....	15
2. 2 Moderní pojetí českého jazyka a slohu.....	16
2. 3 Konkrétní techniky a metody na odbourávání blokády.....	17
3. Motivace.....	18
3. 1 Pojem motivace.....	18
3. 2 Maslowova hierarchie potřeb.....	18
4. Schopnosti – talent, nadání, genialita.....	20
4. 1 Schopnosti.....	20
4. 2 Talent.....	21
4. 3 Nadání.....	21
4. 4 Práce s nadaným žákem.....	22
5. Didaktika ČJ a slohu se zaměřením na komunikační dovednost.....	23
5. 1 Modely didaktiky jazyka.....	23
5. 2 Komunikační dovednosti.....	24
6. Volný čas.....	26
6. 1 Volný čas dětí.....	26
6. 2 Výuka a vzdělávání formou zájmových útvarů.....	27

6. 3	Výuka a vzdělávání formou otevřených klubů.....	28
6. 4	Jednorázové odpolední a víkendové akce.....	28
6. 5	Prázdninová činnost.....	29
	PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
7.	Metodika.....	30
7. 1	Kvantitativní šetření.....	30
7. 1. 1	Cíl kvantitativního šetření.....	30
7. 1. 2	Použité metody.....	30
7. 1. 3	Předpoklady výzkumného řešení.....	31
7. 1. 4	Výzkumný vzorek.....	32
7. 2	Příprava a realizace literární soutěže.....	33
7. 2. 1	Cíl.....	33
8.	Výsledky.....	34
8. 1	Výsledky kvantitativního šetření.....	34
8. 2	Realizace projektu – literární soutěž – Próza a poezie 2011.....	39
8. 2. 1	Historie soutěže.....	39
8. 2. 2	Cíle soutěže.....	39
8. 2. 3	Zpráva o druhém ročníku literární soutěže.....	40
8. 2. 4	Harmonogram soutěže.....	41
8. 2. 5	Výběr poroty a hodnocení.....	45
8. 2. 6	Pravidla soutěže.....	46
8. 2. 7	Spolupráce.....	47
8. 2. 7. 1	Spolupráce se školskými organizacemi.....	47
8. 2. 7. 2	Spolupráce s partnery.....	48
9.	Diskuze.....	49
9. 1	Diskuze ke kvantitativnímu výzkumu.....	49

9. 2 Diskuze k přípravě a realizaci literární soutěže.....	50
ZÁVĚR	52
POUŽITÉ ZDROJE	53
SEZNAM PŘÍLOH	55

ÚVOD

Téma, které jsem si vybral pro zpracování bakalářské práce, mi je velmi blízké, a to z toho důvodu, že se přípravě a realizaci literárních soutěží pro děti ve věku do osmnácti let věnuji již třetím rokem. Kromě toho jsem ředitelem a zakladatelem jedné konkrétní literární soutěže, kterou pořádám pro děti a mládež do osmnácti let. Současně jsem také zakladatelem organizace, která se zabývá volným časem dětí, mládeže a dospělých a má příznačný název Próza a poezie, o. s. Oba tyto projekty jsem začal připravovat, abych nabídl co nejefektivnější využití volného času pro děti a mládež. Současně z toho důvodu, abych objevoval a dále podporoval literární talent.

Bakalářská práce je členěna standardním způsobem na část teoretickou a praktickou. Teoretická část obsahuje kapitoly věnující se realizaci literárních soutěží v České republice; tvůrčímu psaní, jeho začleňování do výuky a metodám, které lze během něj použít. Dále zde, v kontextu se zvoleným tématem, uvádím motivaci, která je velmi důležitou součástí každého procesu, neboť každý se musí něčím motivovat, aby dosáhl co nejlepších výsledků. Pro napsání mé bakalářské práce bylo motivací například to, že jsem nenašel žádnou publikaci, která by svým obsahem naplňovala představy o mém zvoleném tématu. Současně je zde zmíněn také talent, nadání a schopnosti; v podkapitolách se zabývám charakteristikami těchto pojmů a dále se věnuji práci s talentovaným žákem.

Praktická část je rozdělena do dvou oblastí. První je dotazníkové šetření, které se věnuje trávení volného času dětí a mládeže v kontextu literárních soutěží, kdy zjišťuji „*Jakým způsobem tráví volný čas žáci základních a středních škol?*“ a „*Do jaké míry se žáci přihlašují do literárních soutěží?*“. Druhá oblast praktické části přináší konkrétní „návod“ na realizaci literární soutěže. Jsou zde zmíněny faktory, které do organizace a realizace vstupují. Dále problémy, které se v této souvislosti objevují. Tato oblast se tedy věnuje konkrétní literární soutěži. V závěru přehledně shrnuji poznatky z obou zvolených oblastí.

TEORETICKÁ ČÁST

1 REALIZACE LITERÁRNÍCH SOUTĚŽÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Literárních soutěží je v České republice v nabídce pro případné zájemce hned několik. Veškeré literární soutěže, které jsou pořádány městskými knihovnami, školami, nebo dalšími organizacemi jsou k dispozici na internetových stránkách www.vaseliteratura.cz. Celkem jich tento internetový portál shromáždil v roce 2011 přes čtyřicet. Na těchto stránkách, v sekci soutěže, lze najít soutěže „mladé“, které nemají ještě skoro žádnou historii i soutěže, které vstupují do desítkových ročníků, např. Pisálek 2011, Májová soutěž, Literární soutěž Šuplíky 2011. Většina soutěží, které jsou realizovány v České republice, je určena pro děti a mládež, ale vyskytují se i soutěže, které jsou pro dospělé, nebo studenty konkrétních škol např. Literární soutěž pro seniory, 17. ročník veřejné literární soutěže.

Jednou z nejstarších literárních soutěží v České republice je „O Stříbřitělesklý halmochron“, kterou pořádá klub ANDROMEDA Plzeň. Soutěž je v letošním roce již ve 23. ročníku.

Několik soutěží je pojmenovaných i po místech, kde se konají, nebo po známých spisovatelích, např. Literární soutěž Kraj F. A. Šporka, Macharovo Pero 2011, Hustopečské brko 2011, Brněnská sedmikráska, Seifertovy Kralupy 2011. Další literární soutěže jsou spojeny např. s dalšími obory: Literární a výtvarná soutěž o cenu prof. Antonína Voráčka, Literární a výtvarná soutěž Marie Kodovské 2011 aj.

V neposlední řadě se na našem trhu vyskytují ojediněle soutěže zaměřené jen na konkrétní literární žánry, jsou to například soutěže: Literární soutěž pro milovníky hororů, Vytvořte komiksový příběh s chemickou tematikou, Literární soutěž o nejlepší sci-fi povídku, Recenzentská soutěž a další.

Většina soutěží, které jsou na výše zmíněném internetovém portále, je nabízena pro mladé literární talenty a má společný například počet porotců – v nejčastějších případech má soutěž tříčlennou odbornou porotu. Organizátoři soutěží motivují autory k posílání příspěvků cenami a odměnami. V nemalém procentu připravují pro autory i

závěrečné vyhlášení výsledků, které se uskutečňuje za přítomnosti rodinných příslušníků autorů.

Internetový portál, který sbírá informace o literárních soutěžích, samozřejmě není kompletní, je spousta soutěží, které nejsou přihlášeny a publikovány na těchto webových stránkách. Koneckonců, ani soutěž, kterou podrobně rozpracovávám v empirické části mé bakalářské práce, není prezentována na těchto internetových stránkách.

Webové stránky, ze kterých byly výše uvedeny základní informace, sdružující literární soutěže je bezpochyby pro vyučující snadným pomocníkem při hledání soutěží pro talentované žáky.

1. 1 Didaktické soutěže

Didaktické soutěže jsou určeny pro děti a mládež, tedy pro ty, kteří navštěvují základní a střední školy. Jedním z hlavních vyhlášovatelů soutěží je Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Prostřednictvím ministerstva jsou soutěže vyhlášovány a většina didaktických soutěží má tzv. postupová kola. Jedná se o kola školní, okrsková, okresní, krajská a celonárodní. Didaktické soutěže, jak je již patrné z názvu, jsou soutěže didakticky zaměřené na určité oblasti vzdělávacích předmětů. Jsou tříděny podle oblastí, do kterých soutěž spadá (Češtinářská olympiáda, recitační olympiáda, matematický klokánek, dějepisářská olympiáda, chemická olympiáda aj.). Dalšími vyhlášovateli soutěží jsou školy, knihovny a školské organizace zabývající se různým vzděláváním, nebo mající ve svém programu tuto činnost (Jihočeský zvonek, literární soutěže, výtvarné soutěže, fotografické soutěže aj.)

Mezi didaktické soutěže lze zařadit i soutěže, které jsou využívány během výuky. Učující vyhláší pro žáky své soutěže, kterými u dětí rozšiřují zdravou soutěživost. Kromě didaktických soutěží se během výuky využívají i didaktické hry. Soutěže lze využít i jako motivaci pro práci žáků. Žáci také často soupeří o učitelovu přízeň nebo o jeho pozornost, dále soutěží o dobré známky, nebo soupeří o odměny nejrůznějšího druhu.

Didaktické soutěže, které jsou vyhlašovány, jsou ohraničené pravidly soutěže, které upravují podmínky přihlášení žáků a způsob vybírání vítězů soutěží. Didaktické soutěže slouží k tomu, aby podpořili nadané a talentované žáky, kteří mohou v soutěžích ukázat svůj talent a schopnosti v daném oboru.

2 TVŮRČÍ PSANÍ – ZAČLEŇOVÁNÍ DO VÝUKY

Tvůrčí psaní je možné dle Fišera (2001) spojovat s pojmem tvořivost a tvůrčí osobnost. S tvůrčím psaním úzce souvisí i fantazie a imaginace, dále smyslové, racionální a intuitivní poznání. „*Vymezit pojem je obtížné i proto, že tvůrčí psaní označuje jak učební předmět, ve kterém se student snaží získat patřičné dovednosti k tvorbě textů, tak i učební médium, soubor didaktických metod a technik vytvořených ke stejnému cíli; důležitý je i význam tvůrčího psaní z hlediska formování osobnosti.*“ (Fišer, s. 9). Kreativita, která je velmi důležitá při procesu tvůrčího psaní se vymezuje takto: „*Tvořivost neboli kreativita (z lat. *creo* = tvořím) je zvláštní soubor schopností, které umožňují uměleckou, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost. Ta se projevuje jako vynalézavost, jako vznik něčeho nového, originálního, popř. tvůrčím řešením problémů.*“ (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tvo%C5%99ivost>). Tvůrčí osobností se vymezuje jakýkoliv člověk, který je kreativní a má schopnost být tvůrčím.

Drahovzal (1997, s. 128) dělí tvůrčí psaní do těchto etap: (Drahovzal, 1997, s. 128).

1. „**Explorace** – orientace a příprava, zaměření pozornosti na problém, shromažďování a analýza informací.
2. **Inkubace** – zrání, nevědomá mozková činnost, zdánlivé odložení problému, vnitřní neřízená činnost, napětí.
3. **Iluminace** – fáze inspirace, krystalizace, intuitivního poznání, fáze náhledného vhledu do problému, poznání podstaty věci, vyřešení problému. Trvalé napětí vystřídá uvolnění, uspokojení z vyřešení problému.
4. **Specifikace** – je spojena s realizací a dořešením detailů, nápad je prakticky vyzkoušen, řešení se optimalizuje, koriguje a propracovává.
5. **Evaluace** – ověření, verifikace, je to konečné zhodnocení řešení, jeho interpretace, dokončení. Zde se ověřuje hodnota a význam produktu.“

Fišer (2001) uvádí, že je možné uvažovat i o splývání fáze vzhledu a realizace, neboli třetí a čtvrté fáze, obě tyto etapy probíhají v krátkých intervalech opakovaně za sebou.

2. 1 Techniky tvůrčího psaní

Mezi techniky tvůrčího psaní patří dle Fišera (2001) pět základních skupin: techniky literárního psaní, techniky žurnalistického psaní, techniky používané v odborném psaní, techniky používané didaktiky a techniky používané manažery. Každá z těchto oblastí je specifikovaná něčím jiným a je pro svou výjimečnost něčím zajímavá. Pro mě je nejdůležitější technikou technika literární a didaktická. Rád bych se o těchto dvou technikách zmínil trochu podrobněji.

2.1.1 Technika literární

Do literárních technik se řadí především techniky, které vycházejí z terapeutického, dramatického a autorského psaní. Mezi základní metody a cvičení patří dle Fišera (2001, s. 55 – 59) následující:

- **Volné asociace** – *„Technika se dnes využívá i v kursech tvůrčího psaní k psaní individuálnímu jako prostředek k odkrytí běžně nepřístupných vrstev podvědomí, jako způsob, jak proniknout k zasutým vzpomínkám a pocitům.“* (Fišer, 2001, s. 55).
- **Autobiografické psaní** – *„Je to technika, vycházející např. z deníkových záznamů pisatele, nese tedy rysy žánru deníku s prvky chronologického záznamu událostí.“* (Fišer, 2001, s. 56)
- **Automatické psaní** – *„Je technika založená na volném psaní asociativně vybavovaných slov.“* (Fišer, 2001, s. 56) Technika není řízena vědomím a není v něm kladen důraz na gramatickou stránku autora.
- **Psaní v tempu** – Tato technika klade důraz na to, napsat v časovém intervalu proud slov a vět, formou spontánního projevu k danému tématu. Tento způsob má cvičný význam.
- **Řízené asociace, clustering** – *„Jde o techniku, kterou lze úspěšně užít k tvorbě rozmanitých literárních i věcných textů.“* (Fišer, 2001, s. 57) Autorkou této

techniky je Gabriele L. Ricová. „*Jde o metodu přirozeného obrazného psaní, při němž se nejprve aktivizuje pravá hemisféra k tvorbě asociativní osnovy a poté je takto asociativně získaný slovní materiál tzv. cluster logicky zpracováván a tříděn za převažující práce levé hemisféry.*“ (Fišer, 2001, s. 57)

- **Imaginativní psaní** – Podle Fišera (2001) je technika imaginativního psaní vysvětlena tak, že autor zapisuje bez jakékoliv cenzury své denní snění a proud představ. Tato technika je založená na autorově podvědomí.
- **Technika koláže** – „*Je založena na montáži libovolného jazykového materiálu libovolného původu. To znamená, že jazykový materiál může vytvořit sám autor textové koláže.*“ (Fišer, 2001, s. 59) Poskládat koláž je možné z různých novinových článků a příspěvků z textů. Technika je používána i při tvorbě novinových a odborných statí a textů.
- **Technika přestavby textu** – přestavba textů se používá především v uměleckých textech. Dle Fišera (2001) je možné vytvořit na banální situaci celou řadu přestaveb. Je dle něho možné text přepsat do různých formálních a tematických variací (šifra, sonet, inzerát aj.). Úprava textů je používána především při výuce dětí, a to během dramatizace a přednesu.

2. 1. 2 Techniky psaní používané didaktiky

Podle Fišera (2001) lze didaktické techniky rozdělit na dva druhy, a to na techniky reprodukční a techniky produkční. Obě techniky se v průběhu textu prolínají. Obě techniky jsou využívány během hodin českého jazyka, slohu a literatury, například na přestavbu textu nebo na interpretaci literárního díla.

- **Techniky reprodukční** – „*Práce reprodukčního charakteru jsou do jisté míry východiskem, přípravou, jedním ze zdrojů, z nichž vycházejí práce charakteru produkčního.*“ (Čechová, 1985, s. 59) „*Reprodukce spočívá v relativně úplném přetlumočení myšlenek obsažených v textu při zachování kompozičního postupu.*“ (Fišer, 2001, s. 63) V reprodukční technice jde o interpretování děl. Reprodukce se využívá v oblasti jazykové, slohové i literární.

- **Techniky produkční** – podle Fišera (2001) jsou produkční techniky využívány v oblasti literatury a slohu častěji u žáků vyšších školních stupňů než techniky reprodukční. I tato technika je využívána při interpretaci literárních děl. *„Pozornost autorů je zaměřena na estetické působení vytvářeného textu či fragmentu. Schopnost kriticky posoudit vlastní text je tu následně využívána k posouzení textu cizího, respektive ke kritickému posouzení uměleckého literárního díla.“* (Fišer, 2001, s. 64)
- **Hry v psaní** – *„Ve školské výuce jazyka, slohu a literatury zaujímají důležité místo i techniky spojující vzdělávání a výchovu s hrou, respektive využívající hry, pokusu a experimentování k výchovným a vzdělávacím účelům.“* (Fišer, 2001, s. 64). Tato technika, jak dále uvádí výše zmíněný autor, podporuje fantazii žáků a využívá další schopnosti studujících (motorika, schopnosti pohybové a intelektuální aj.). Hry pak slouží i jako jeden z faktorů na odbourávání stresu a nervozity u žáků, ale i jako zpětná vazba pro vyučující, neboť žáci si prostřednictvím češtinářských her (slovních hříček, přesmyček, hádanek aj.) zopakují danou látku.

2. 2 Moderní pojetí Českého jazyka a slohu

V moderním pojetí předmětu Český jazyk a sloh, v návaznosti na výuku tvůrčího psaní, jsou připravovány kurzy, které jsou určeny pro děti i další zájemce. Jejich pomocí se moderně vyučuje a následně začleňuje tvůrčí psaní do pojetí Českého jazyka a slohu. Podle Fišera (2001) jsou kurzy dvojího typu:

1. psaní literární

Kurz je připraven na využití technik a metod tvůrčího psaní pro tvorbu literárních textů. V tomto případě jde především o rozvoj talentu. Literární kurz se zaměřuje především na schopnosti jazykové, na verbální komunikaci, na kultivaci literárního talentu a na rozvoj individuálního stylu. Mezi charakteristické útvary tohoto typu patří vyprávění, úvaha, popis aj.

2. psaní žurnalistické a odborné

I v žurnalistickém a odborném psaní je důležité, aby měl autor (účastník kurzu) literární talent a vhodné předpoklady pro práci na textech odborných a žurnalistických. Důraz je kladen na myšlenkovou původnost a na techniky přípravy textu. „*Žurnalista a vědec si má osvojit pracovní postupy vhodného, účinného sběru informací, má rozvíjet schopnosti výběru informací a jejich kombinací, jakož i jejich vyhodnocování.*“ (Fišer, 2001, s. 22) Útvary charakteristické pro tento kurz jsou reportáže, odborné práce a stati, odborné výzkumy atd.

2. 3 Konkrétní techniky a metody na odbourání blokády

Tvůrčí psaní je využíváno jako prostředek pro obohacení několika mimoškolních aktivit u dětí a u žáků. Lze jej využít jako prostředek pro dramatickou výchovu, pro řečovou výchovu i pro terapeutické účely. Konkrétní metodou, kterou by bylo možné zmínit, je například dramatické pojetí tvůrčího psaní. Lze jím humorně a hravou formou odbourávat nervozitu u dětí, rozvíjet fantazii v oblasti psaného projevu. V neposlední řadě lze pomocí tvůrčího psaní přispět k rozvoji vyjadřování a ke správné verbální komunikaci u dětí. V řečové výchově je využíváno tvůrčí psaní k rozvoji komunikačních kompetencí, kterými mohou být například nové cesty ke vzájemnému dorozumívání. Terapeutickým účelem tvůrčího psaní může být označeno budování „zdravého“ kolektivu, spolupráce mezi dětmi. Dále je účelem práce s nadanými a talentovanými žáky, práce na autorské tvorbě kolektivu nebo improvizace nad textem a další. „*Učitel usiluje o to, poznat cestou nápodoby jak určité zákonitosti autorské tvorby, tak lépe porozumět věcné i estetické informaci textu.*“ (Fišer, 2001, s. 50)

3 MOTIVACE

Vše začíná motivací, u dětí, mladých, ale i dospělých. Pro děti může být motivace dobré vysvědčení, pro mladé zase studijní postup a pro dospělé je motivací finanční ohodnocení, prémie, ale také kariérní růst. „*Všechno, co způsobuje nějaké chování, jednání nebo reakci, označujeme jako motivaci nebo popud.*“ (Kolektiv autorů, 2006, s. 53)

3. 1 Pojem motivace

„*Slovo motivace pochází z latinského původu, od slova movere, které znamená hýbat. Slovo motiv lze v češtině vyjádřit synonymem pohnutka. Motivaci lze definovat jako souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.*“ (Plháková, 2005, s. 319) Psychologové studují motivaci podle dvou různých hledisek. Jedno z nich pojímá motivaci jako vnitřní pohnutky mentální. Druhé hledisko se zaměřuje především na behavioristický přístup, díky němu se snaží zjistit, jak lidské chování a vjemy ovlivňují podněty zvnějška. Tyto vnější podněty jsou označovány jako incentive, neboli pobídky, podle Plhákové (2005). Podle mého názoru je důležitější hledisko první, které je zaměřené na vnitřní mentální pohnutky, neboť incentive ovlivňující chování záporné a kladné, jež člověk učinil s neutrálními podněty. Jednodušší definici nabízí Vágnerová (2004), podle ní lze motivaci definovat jako proces, který určuje směr, sílu a trvání chování. To, jak bude vypadat chování a bude-li vůbec realizováno, určuje systém kongintivních procesů neboli model situace.

3. 2 Maslowova hierarchie

Americký psycholog Abraham Harold Maslow sestavil hierarchii potřeb, přičemž roztřídil lidské motivy do několika skupin. „*Skupiny seřadil podle toho, jak postupně*

vyvinuly, a zároveň podle toho, jsou-li vyšší nebo nižší ve smyslu své hodnoty.“ (Říčan, 2009, s. 188) Podle Říčana (2009) jsou nižší potřeby předpokladem k tomu, aby mohly být uspokojeny i potřeby vyšší. Mezi potřeby podle Říčana (2009) patří biologické potřeby, potřeba bezpečí, potřeba někam patřit a být milován, potřeba úcty a sebeúcty, potřeby poznání, krásy a harmonie a potřeba seberealizace.

Maslowova hierarchie motivů (Říčan, 2009, s. 189).

1. Transcendence

- spirituální potřeby, kosmická identifikace

2. Seberealizace

- potřeba naplnit svůj potenciál, mít smysluplné cíle

3. Estetika

- potřeba krásy a harmonie

4. Poznání

- potřeba znát a rozumět, dozvídat se nové věci

5. Úcta, respekt

- potřeba sebedůvěry, pocitu vlastní hodnoty a zdatnosti, sebeúcty a respektu druhých

6. Přimknutí

- potřeba někam patřit, být zapojen, milovat a být milován

7. Bezpečí

- potřeba být zajištěn, v pohodlí, být v klidu, nemuset mít strach

8. Biologické potřeby

- jídlo, pití, kyslík, odpočinek, sexuální vyžití, uvolnění napětí

4 SCHOPNOSTI - TALENT, NADÁNÍ, GENIALITA

Talentovaní lidé a především žáci jsou všude, setkáme se s nimi na základních školách, středních školách i na školách vysokých. Talentovaní žáci v hudebních oborech mohou pokračovat na státních konzervatořích a akademiích múzických umění. Žáci, kteří mají talent ve sportovních disciplínách, mohou po základní škole pokračovat na sportovních gymnáziích. V programu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je pro talentované žáky celá řada olympiád. Rád bych se zmínil o Matematickém klokánkovi, Recitační soutěži, Biologické olympiádě, nebo na jihu Čech o pěvecké soutěži Jihočeský zvonek. Jedna z oblastí pro talentované žáky a studenty je i oblast tvůrčího psaní, propojení nadání, fantazie a talentu je možné využít v literárních soutěžích, které jsou pro děti připravovány a pořádány.

4.1 Schopnosti

Schopností se podle Říčana (2009) rozumí schopnost něco se naučit. Třídí schopnosti např. na jazykové, matematické. Díky schopnostem si člověk osvojuje znalosti a dovednosti. Podle wikipedie (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Schopnosti>) jsou schopnosti: „*vlastnosti osobnosti, které jsou rozvinuté výcvikem, vzděláním, zkušeností. Jsou důležité pro kvalitní rozvoj a využití při určitých činnostech.*“ Důležitou souhrou schopností jsou vlohy, talent a nadání.

Na základě míry schopností rozlišujeme dle wikipedie:

- nadání – schopnosti umožňující nadprůměrný výkon
- talent – souhrn zvlášť rozvinutých schopností, jež člověku zaručují mimořádné výkony
- Genialita – mimořádně velký talent

4. 2 Talent

„Zcela mimořádně rozvinutá schopnost člověka, která ho činní výjimečně způsobilým k určitému okruhu činností nebo k podávání určitých výkonů.“ (Ottova všeobecná encyklopedie, 2003). Talent může být na jednotlivé disciplíny a odvětví – matematický talent, herecký talent, sportovní talent, nebo třeba pěvecký talent. K talentu, jako takovému, je možné zařadit i mimořádnou zručnost, kterou lze využít například v oblasti zdravotnictví, v oblasti výtvarného umění, nebo v povolání hodináře a zlatníka. Dále bych rád zmínil, že talent nemusí být spojen pouze s vědními disciplínami, ale je možné najít i talent organizační, talent pro práci s lidmi, nebo také talent učitelský či vůdcovský.

4. 3 Nadání

„Psychologické označení pro individuální systém dobře vyvinutých schopností k podávání nadprůměrných výkonů v nejrůznějších oblastech lidské činnosti.“ (Ottova všeobecná encyklopedie, 2003). Nadání má různé formy. Franz a kol. (2000) popisují projev nadání ve čtyřech různých oblastech:

- v oblasti duševních schopností, intelektuálních výkonů
- v oblasti tvořivosti a produktivnosti
- v oblasti umění, ve výtvarných a múzických umění.
- v sociální oblasti, přičemž se mívá vůdcovské kvality

Franz a kol. (2000) uvádějí, že *„existují jednotlivé i smíšené formy vysokého nadání.“* Bakalářská práce je zaměřena především na talentované děti a žáky, kteří vykazují mimořádné intelektuální vlohy nebo výkony. Společně s nadáním se vyskytují pojmy, jako jsou tvořivost: *„Tvořivost se často považuje za důležitý ukazatel pravděpodobného vysokého nadání. Jde o obtížný pojem, který nelze jednoduše vyjádřit.“* (Franz a kol., 2000) Během psychologické praxe nevznikla zatím žádná obecně platná, akceptovaná a jednotná definice, která by mohla tvořivost

charakterizovat, neboť je velice těžké, rozpoznat, co v raném dětství lze pokládat za možnou pozdější tvořivost.

Nadané děti mohou být různorodé, některé mohou být tvořiví a nadaní v oblasti matematiky, přestože v českém jazyce selhávají, jsou např. dysgrafiky. Jiné děti zase mohou být talentované a tvořivé v oblasti výtvarného umění, zpěvu a v matematice či českém jazyce mohou mít značné problémy. V souvislosti s nadáním má své velmi důležité místo tvořivost. „*Vysoké nadání i tvořivost musí být vždycky posuzovány vzhledem k určité výkonnostní oblasti.*“ (Franz a kol., 2000) Žádné dítě není jen tvořivé, nebo pouze vysoce nadané. Franz a kol. (2000) tvrdí, že z velkého množství výzkumů vyplývá, že většina tvořivých dětí a žáků je také vysoce nadaná. Tato teorie však neplatí obráceně, to znamená, že vysoce nadaní žáci, nemusí být tvořiví.

4. 4 Práce s nadaným žákem

Podpora nadaných dětí je velmi důležitá. V první řadě je důležité poznat, zda je dítě opravdu nadané. Také je dobré rozpoznat, zda má jedinec vysoké nadání, nebo jen talent. Franz a kol. (2002) uvádějí, že se mnozí pedagogové a vědci shodli na tom, že rozdíl mezi pojmy „vysoké nadání“ a „talent“ je prokazatelný díky testům inteligence a výkonu. „*Podle tohoto pojetí jsou vysoce nadaní ti, kteří náleží k 10 % lidí s nejvyšším IQ. Kdo dosáhne nižších nadprůměrných hodnot IQ, je talentovaný.*“ (Franz a kol., 2002, s. 29) Nadané žáky je důležité podporovat jak během školní výuky, tak v mimoškolních aktivitách (čtenářské kluby, kluby pro talentované, doučování pro rozšiřování vědomostí aj.). Na základní škole je možné dle výše zmiňovaného autora podporovat talentované děti několika možnostmi:

- Speciální třídy – jsou zřizovány pro talentované žáky, podporují je v jejich nadání.
- Individuální přístup – pro talentované žáky je možné připravit individuální studijní plán, během kterého mohou vystudovat základní školu rychleji.
- Pracovní spolupráce žáků – spolupráce s místními organizacemi – muzei, divadly, aj.

5 DIDAKTIKA ČESKÉHO JAZYKA A SLOHU ZAMĚŘENÁ NA KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

Didaktika českého jazyka a slohu je podle Brabcové (1990) vědní pedagogická disciplína, díky které se utváří didaktika českého jazyka, jako vyučovacího předmětu na základní škole. Předmětem, jak dále uvádí, je zkoumání obecných cílů i dílčích úkolů jazykové výchovy, literární vědy, slohu a jazykového, slohového a literárního vzdělávání. „*Didaktika je nejčastěji chápána, jako interdisciplinární obor, vzniklý na pomezí pedagogiky, bohemistiky a obecné lingvistiky; méně často se objeví její řazení do rámce aplikované lingvistiky.*“ (Šebesta, 1999, s. 13) Didaktika českého jazyka a slohu má dvě části, praktickou část a část teoretickou. V teoretické části této disciplíny dle Šebesty (1999) vymezujeme dvě pojetí. První stanovuje, o čem metodika jedná (cíl předmětu, obsah, pojetí a rozvržení učiva), dále určuje činitele, na něž potom hledí. Druhé pojetí určuje předmět jejího studia, do kterého řadíme vyučovací proces. V praktické části didaktiky češtiny vycházíme z odpovědi na otázku: „*Čím se vlastně učitel při jazykovém vyučování řídí?*“ (Šebesta, 1999, s. 14), nebo „*Čím je při své praxi ovlivňován?*“ (Šebesta, 1999, s. 14). Odpovědi na tyto otázky najdeme dle výše zmíněného autora čtyřmi základními cestami, které s nimi souvisí. Patří sem tradice, autorita, intuitivní náhled a teoretické (vědecké) poznání.

5.1 Modely didaktiky jazyka

Mezi modely didaktiky jazyka patří tři základní modely – Model Spolského, kdy autor modelu „*vychází z předpokladu, že jazykové vyučování má tři hlavní zdroje: popis konkrétního jazyka, teorii učení a teorii užívání.*“ (Šebesta, 1999, s. 19). Model úzce souvisí s dalšími vědními obory, kterými jsou obecná lingvistika, psychologie, psycholingvistika, sociolingvistika a pedagogická lingvistika.

Druhým modelem didaktiky je Model Mackeyův. Tento model je postaven na vyučovací praxi, společenském, školním a vzdělávacím rámci, v němž probíhá jazykové vyučování. V Mackeyově modelu rozlišujeme pět hlavních složek: „*Učební metody a*

materiály (učebnice, filmy aj.), aktivity učitele, instrukce, které žák dostává, sociální a sociokulturní vliv okolí, aktivity žáky. Model ukazuje, jak proměnné spojené s vyučováním a proměnné s žákem závisí na politických a společenských faktorech.“ (Šebesta, 1999, s. 20).

Třetí didaktický model jazyka je model Sternův. V praxi se jeví jako model nevhodnější. Podle Šebesty (1999) je model vypracován tak, aby sloužil vyučujícímu jak při hodnocení, posuzování různých teorií jazyka, tak pro vlastní nebo cizí vyučovací praxe. Model je vypracován ve třech rovinách. První rovina je rovina základních věd. Druhou rovinou je pedagogická lingvistika, která se zabývá čtyřmi pojmovými okruhy – jazyk, učení, vyučování, kontext. Třetí rovinou je metodika jazykového vyučování. Sternův model lingvistikou, teorií komunikace, teorií masové komunikace, sociologií, antropologií, psychologií, psycholingvistikou, pedagogikou, dějinami jazykového vyučování. Pro všechny tři modely je důležitá i jazyková komunikace, komunikační kompetence a komunikační výchova. (Šebesta, 1999)

5. 2 Komunikační dovednosti

Komunikace je v běžném životě velice důležitá, nejdůležitějším a nejužívanější formou komunikace je verbální, neboli slovní komunikace. Druhou skupinou dorozumívání je komunikace neverbální – mimoslovní. Třetí skupinou je komunikace činem. „*Schopnost komunikovat (umět poslouchat slova druhého člověka, umět správně formulovat a dobře prezentovat vlastní myšlenky) patří k důležitým potencionálům člověka.*“ (Kolláriková, Pupala, 2001, s. 338). Vybíral (2000) uvádí, že v komunikaci se užívají výrazové prostředky slovní, nebo neslovní. Slovní lze vyjádřit mluveným, či psaným projevem a neslovní je vyjadřována přirozenými a umělými posunky. Podle Kasíkové, Vališové (2001) je na komunikaci a komunikační výchovu kladen velký důraz v rodině i ve škole. Je důležité v rozhovoru mezi žákem a vyučujícím umět naslouchat. Šebesta (1999) uvádí, že „*předmětem zájmu komunikačně orientovaného jazyka vyučování jsou primárně komunikační činnosti.*“ Až díky těmto činnostem se vyučování stává jazykový systém se slohovými útvary a funkčními styly. Dále Šebesta (1999) vymezuje dva základní typy komunikačních činností. Prvním typem je činnost produktivní (vytváření,

předávání), do které lze zařadit mluvení a psaní a druhým typem vymezuje činnost receptivní (přijímání), kam řadí naslouchání a čtení. Díky tomuto rozdělení je typické, že český jazyk je primárně orientován na činnosti komunikační a tím se dbá a rovnoměrně rozvíjí i komunikační dovednosti a komunikační výchova. Žáci se tedy učí mluvit, naslouchat, psát a číst.

6 VOLNÝ ČAS

Pojem volný čas se již od pradávna vymezuje na dvě části. Podle Pávkové a kol. (2008) je základním vymezením sféra povinností a oblast volného času. „*Volný čas je chápán jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil.*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 13). Volným časem se určuje doba, kterou rádi a dobrovolně trávíme činnostmi, která nás baví a která nám dává pocit uspokojení a uvolnění. Do volného času je možné zařadit jakoukoliv činnost, Pávková a kol (2008) zahrnují následující činnosti: odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito uvedenými činnostmi spojené. Je několik souborů, které do volného času nepatří. Dle Pávkové a kol. (2008), jsou to u dětí: vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny. Další součástí volného času nejsou činnosti zabezpečující biologické potřeby a existenci jedinců (jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče). Samozřejmě lze i z těchto jmenovaných činností vytvořit koníčka, nebo zájem, který pro nás může být příjemný.

Rád bych se v této kapitole zaměřil na volný čas dětí a mládeže do osmnácti let věku a jejich zájmové vzdělávání a zájmové činnosti. Volný čas lze dále dělit na volný čas neorganizovaný a volný čas organizovaný. Ve své práci se tedy zabývám organizovaným volným časem, jehož organizaci zajišťují různé volnočasové státní a nestátní organizace.

6. 1 Volný čas dětí a mládeže

Volný čas dětí a mládeže je korigován školskými i neškolskými organizacemi, které pro návštěvníky nabízí co nejefektivnější a aktivní využití volného času. Mezi tyto organizace lze zařadit Domy dětí a mládeže (dále jen DDM), jejichž zřizovatelem bývá většinou kraj. Dále různé nestátní neziskové organizace zabývající se volným časem, které mohou zřizovat města. V neposlední řadě pak školní družiny a školní kluby, které bývají zřizovány základními školami, na kterých působí.

Do volného času dětí a mládeže lze zahrnout celou řadu činností, které však podle Pávkové a kol. (2008) nesou základní vymezení:

- výuka probíhá mimo povinné vyučování
- výuka probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny
- výuka je institucionálně zajištěná
- výuka se uskutečňuje převážně ve volném čase.

Aktivita, které jsou pro děti nabízené, lze rozdělit do několika oblastí:

- oblast výchovná
- oblast vzdělávací
- oblast zdravotní
- oblast sociální

Konkrétnější činnosti, které zařízení volného času (DDM, Centra volného času, otevřené kluby, školní družiny, Základní umělecké školy aj.), nabízejí, se dají charakterizovat do těchto oblastí:

- výuka a vzdělávání formou zájmových kroužků
- výuka a vzdělávání formou otevřených klubů
- jednorázové odpolední a víkendové akce
- prázdninová činnost

6. 1. 1 Výuka a vzdělávání formou zájmových kroužků

Oblast vzdělávání dětí je jednou z největších oblastí, kterou nabízejí všechna volnočasová zařízení. Hlavními cíli této oblasti jsou:

- rozšíření zájmů účastníků daného kroužku (dramatického, výtvarného, sportovního, zdravotnického)
- rozvoj nadání talentovaných žáků v určité oblasti
- aktivní a efektivní využití volného času
- pravidelnost činností
- práce s konkrétním žákem na konkrétní činnosti

6. 1. 2 Výuka a vzdělávání formou otevřených klubů

Do oblastí otevřených klubů je možné řadit aktivity, které jsou žádoucí pro konkrétní věkové skupiny. Otevřené kluby jsou organizovány pro účastníky se společnými zájmy, nebo povinnostmi. Na základních školách fungují otevřené kluby, v rámci kterých žákům pomáhají s přípravou na školní vyučování. Pracovníci klubů žáky doučují látku, která je pro některé účastníky stěžejní aj. V Domech dětí a mládeže jsou zase otvírány kluby, které nabízejí účastníkům rozvoj jejich zájmu o konkrétní činnost, jsou to např. Klub deskových her, klub modelářů aj. Dále mívají Domy dětí a mládeže kluby pro různé menšiny, jsou to např. Klub pro cizince, Klub handicapovaných, Klub pro maminky s dětmi a další. Dále fungují v neziskových organizacích kluby, které sdružují lidi se stejným zájmem, patří sem například Kluby lidí se zájmem o literaturu, nebo klub včelařů, čtenářský klub.

Otevřené kluby fungují na stejném principu, jako jsou zájmové kurzy, ale bývají otevřené pro širokou veřejnost.

6. 1. 3 Jednorázové odpolední a víkendové akce

V oblasti jednorázových a víkendových akcí se vykytuje široké spektrum možností. Organizace zabývající se volným časem připravují pro účastníky a své klienty celou řadu různých akcí, víkendových přespání a výletů. Tuto oblast nelze charakterizovat,

ani rozdělit, proto zde uvádím příklady akcí, které nabízí Dům dětí a mládeže v Prachaticích a Centrum volného času pro děti, mládež a dospělé v Českých Budějovicích: Dětský karneval, víkendové přespání s Polštářkem na domeček, Literární workshop, Odpoledne deskových her, Spojování dětí a seniorů – Pohoda v POHODĚ aj.

6. 1. 4 Prázdninová činnost

Poslední z oblastí, která se dá zařadit mezi organizovaný volný čas dětí, je oblast prázdninových činností. Do této oblasti patří zabezpečení volného času dětí a mládeže v době prázdnin. Cílem této oblasti je zabezpečit aktivně a efektivně volný čas dětem, které jsou doma v době prázdnin samy. Většina organizací, které se volným časem zabývají, nabízí ve své činnosti akce na podzimní, pololetní, jarní, velikonoční i hlavní prázdniny.

Mezi tyto činnosti lze řadit celou řadu akcí, které jsou pro děti připraveny, ale také příměstské, pobytové a zahraniční tábory.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce je rozdělena do dvou oblastí. První je zaměřena na výsledky dotazníkového šetření, jehož zaměření se týká volného času dětí a mládeže ve věku 7 – 18 let. Vzhledem k tématu bakalářské práce byl dotazníkovým šetřením zjišťován zájem o literaturu, literární soutěže a zájem o konkrétní literární soutěž Próza a poezie. Druhá část popisuje realizaci a průběh konkrétní literární soutěže – Próza a poezie, kterou připravuji a pořádám.

7 METODIKA

7.1 Kvantitativní šetření

7.1.1 Cíl kvantitativního šetření – dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření je v souvislosti s tématem bakalářské práce zjistit, jaký je vztah dětí a mládeže na základních a středních školách Jihočeského, Středočeského, Plzeňského a Kraje Vysočina ke slohu, literatuře a k literárním soutěžím (s konkrétním zaměřením na literární soutěž – Próza a poezie 2011). Dotazník obsahoval současně otázky vztahující se k trávení volného času, aby bylo možné dát výsledky do širších souvislostí v kontextu trávení volného času.

7.1.2 Použité metody

Pro zrealizování první části výzkumného šetření jsem zvolil kvantitativní šetření. Chráška (2007, s. 12) definuje kvantitativní přístup takto: „*Pokud uvažujeme o vědeckém výzkumu v pedagogice, lze jej vymezit jako záměrnou a systematickou činnost, při které se empirickými metodami zkoumají (ověřují, verifikují, testují) hypotézy o*

vztazích mezi pedagogickými jevy.“ Pro potřeby zjištění potřebných údajů jsem použil metodu anonymního dotazníku. Ferjenčík (2010) uvádí, že „*dotazník v jeho základní podobě není nic jiného standardizované interview předložené v písemné podobě.*“ Vyzdvihuje výhody dotazníku, které popisuje takto:

- úspora času a finančních prostředků
- data lze obvykle lépe kvantifikovat

Dotazník byl vypracován pro žáky základních škol (2. – 9. tř.) i pro studenty středních škol. Školy byly vybrány dle náhodného výběru ze seznamu, který byl vypracován pro potřeby soutěže. Dotazníky jsou připraveny podle náročnosti do třech stupňů, dle věkových kategorií respondentů. Dotazník obsahuje třináct (až sedmnáct) otázek, které se vztahují k výzkumnému problému. Je rozdělen na tři části. V první části jsou zjišťovány údaje o respondentech, druhá část je věnována volnému času respondentů, ve třetí části je sledován zájem respondentů o literaturu, sloh a též obsahuje otázky vztahující se k literární soutěži – Próza a poezie. Konkrétní podoba dotazníku je součástí bakalářské práce – příloha 1. – příloha 3. Chráska (2007, s. 164) k dotazníkové metodě dodává: „*že nezjišťuje to, jací respondenti (pedagogická realita) skutečně jsou, ale jen to jak sami sebe (pedagogickou realitu) vidí, nebo chtějí, aby byli viděni.*“ I já se domnívám, že některé odpovědi respondentů v rámci tohoto dotazníkového šetření nemusí zcela odpovídat realitě nebo pravdě, a proto mohou být výsledky šetření částečně zkreslené.

7. 1. 3 Předpoklady výzkumného řešení

V rámci kvantitativního šetření jsem si stanovil následující předpoklady:

1. Žáci 2. – 3. třídy prvního stupně (mladší děti) základních škol častěji nějaký kroužek, než žáci 4. – 5. třídy (starší děti) prvního stupně.
2. Žáci základní školy navštěvují nejčastěji sportovní kroužky.
3. Starší děti (střední škola) se přihlašují do literární soutěže častěji, než děti mladší (základní škola).

4. Žáci a studenti se o literárních soutěžích dozvídají především od svých vyučujících českého jazyka.
5. Žáky středních škol baví psát více slohová cvičení, než žáky základních škol.
6. Dívky se častěji přihlašují do literárních soutěží než chlapci.

7. 1. 3 Výzkumný vzorek – soubor

Výzkumný soubor tvoří žáci a studenti základních a středních škol a školských zařízení zabývajících se volným časem dětí a mládeže v pěti krajích České republiky (Jihočeský, Plzeňský, Kraj Vysočina, Středočeský). Byly vybrány celkem 4 základní školy (2x Jihočeský kraj, 2x Plzeňský kraj), 1 střední škola (1x Jihočeský kraj), 2 Domy dětí a mládeže (1 x Jihočeský kraj, 1 x Středočeský kraj). Respondenti měli na školách a ve školských zařízeních dotazníky k dispozici a mohl je tak vyplnit jakýkoliv žák, či účastník. Celkem bylo rozdáno 200 dotazníků. Žáci a studenti měli na vyplnění dotazníků jeden měsíc. Vyplněných dotazníků se vrátilo celkem 176 kusů (100 základní školy, 56 střední školy, 20 volnočasové zařízení), z toho 59 dotazníků od žáků prvního stupně, 61 dotazníků od žáků z druhého stupně a 56 dotazníků od žáků středních škol. Návratnost činila 88 %.

Pro bakalářskou práci byly vybrány následující školy a školská zařízení.

ZŠ Netolice – nachází se ve městě Netolice. Město je zároveň i zřizovatelem zařízení. Celkem školu navštěvuje přes 350 žáků, kteří navštěvují celkem 15 tříd. Na škole pracuje 19 pedagogických pracovníků.

DDM Netolice – školské zařízení volného času je pracovištěm DDM Prachatice. Jeho zřizovatelem je Jihočeský kraj. V DDM Netolice pracují 2 interní a 15 externích pracovníků. Zařízení volného času navštěvuje ročně přes 250 dětí v různých kroužcích.

ZŠ Prachatice – Vodňanská – škola se nachází v okresním městě Prachatice. Je největší ze tří škol ve městě. Celkem ji navštěvuje 600 A pracuje na ní 33 pedagogických pracovníků. Škola je velmi aktivní v mimoškolních činnostech a mezi žáky má velkou spoustu talentovaných dětí.

Česko-anglické reálné gymnázium – střední škola je soukromým subjektem. Působí a sídlí v Českých Budějovicích. Gymnázium navštěvuje celkem 285 žáků a vyučuje na ní 35 vyučujících. Škola je zaměřená na výuku jazyků a má několik různých literárních aktivit, které pořádá. (Studenti čtou a píšou noviny, Autorské čtení, Divadelní večery).

Základní škola Martina Luthera, s. r. o. – základní škola se nachází v západočeském městě Plzeň. Je specifická tím, že žáci mají velký výčet mimoškolních aktivit. Celkem ji navštěvuje přes 320 žáků a vyučuje na ní 26 pedagogických pracovníků. Škola spolupracuje na různých literárně zaměřených aktivitách. (Školní zpravodaj, zájmové útvary, školní klub „Klubíčko“).

Základní škola Čechova – Rokycany – základní školu v Rokycanech navštěvuje celkem 850 žáků a vyučuje na ní 58 pedagogických pracovníků. Žáci se úspěšně zúčastňují olympiád a soutěží.

DDM Hořovice – středisko volného času, které leží v Plzeňském kraji, ve městě Hořovice. Celkem navštěvuje DDM 350 stálých účastníků vzdělávání. Ve své činnosti nabízí zájmové útvary, jednorázové akce i pravidelnou činnost. Středisko zprostředkovává i vzdělávání pedagogických pracovníků.

7. 2 Příprava a realizace literární soutěže

7. 2. 1 Cíl

Cílem této části bakalářské práce je popsat přípravu a realizaci konkrétní literární soutěže. Stanovený výzkumným problémem zní tedy v tomto případě: Jak probíhá příprava a realizace literární soutěže?

8 VÝSLEDKY

8.1 Výsledky kvantitativního šetření

Předpoklad 1: Žáci 2. – 3. třídy prvního stupně (mladší děti) základních škol navštěvují častěji nějaký kroužek, než žáci 4. – 5. třídy (starší děti) prvního stupně základních škol.

Tab. 1: Navštěvnost kroužků žáků prvního stupně základní školy

			Kroužek		Celkem
			Ano	Ne	
Počet	Třída	2. – 3.	22	6	28
		4. – 5.	27	4	31
Celkem			49	10	59
%	Třída	2. – 3.	78,60%	21,40%	100,00%
		4. – 5.	87,10%	12,90%	100,00%
Celkem			83,10%	16,90%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledek 1: Z tab. 1 je patrné, že žádný kroužek nenavštěvuje 10 dětí z prvního stupně, což je 16,9 %. Celkově navštěvuje nějaký kroužek 49 žáků prvního stupně základní školy (83,1 %). Pokud jde o jednotlivé kategorie, pak žáci 2. – 3. třídy navštěvují kroužek v 78,6 %, žáci 4. – 5. třídy v 87,1 %. **Z tab. 1 je tedy patrné, že se předpoklad 1 nepotvrdil.** Výsledky ukazují, že žáci 4. – 5. třídy navštěvují kroužky častěji, než žáci třídy 2. – 3. třídy.

Předpoklad 2: Žáci základní školy navštěvují nejčastěji sportovní kroužek.

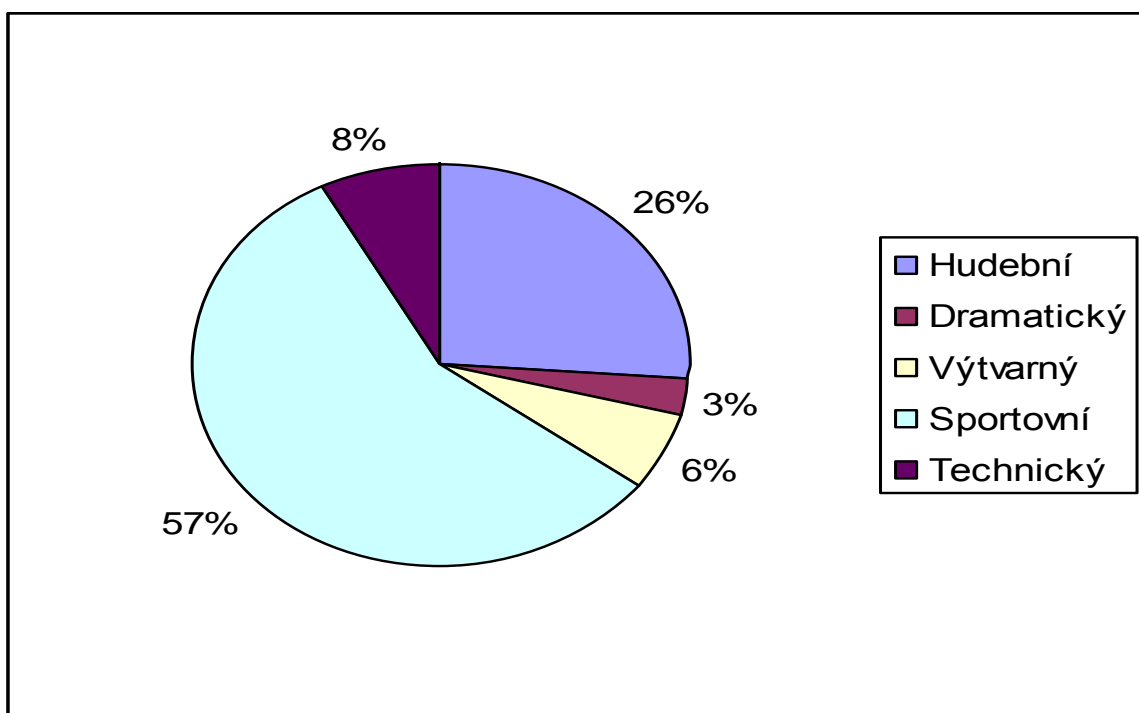
Tab. 2: Jaké kroužky nejčastěji navštěvují žáci prvního a druhého stupně?

Kroužek	Počet navštěvujících	%
Nenavštěvuje	54	45,4 %
Hudební	17	14,3 %
Dramatický	2	1,7 %
Výtvarný	4	2,4 %
Sportovní	37	31,1 %
Technický	5	4,2 %
Celkem	119	100 %

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledek 2: Z výsledku prezentovaných v tab. 2 je patrné, že celkem 54 žáků nenavštěvuje žádný volnočasový kroužek (45, 5%). Současně je vidět, že 37 respondentů navštěvuje sportovní kroužky (31, 1%). Níže uvádím přehledný graf, který znázorňuje přesný podíl navštěvovaných kroužků. **Předpoklad 2 - Žáci ze základní školy navštěvují nejčastěji sportovní kroužek - se tedy potvrdil.**

Graf 1: Nejčastěji navštěvované kroužky žáků základní školy.

Předpoklad 3: Starší děti (střední škola) se přihlašují do literární soutěže častěji než děti mladší (základní škola).

Tab. 3: Přihlašování žáků a studentů do literárních soutěží

			Přihlášení		Celkem
			Ano	Ne	
Počet	Stupeň	Základní škola	24	96	120
		Střední škola	13	43	56
	Celkem		37	139	176
%	Stupeň	Základní škola	20,00%	80,00%	100,00%
		Střední škola	23,20%	76,80%	100,00%
	Celkem		21,00%	79,00%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledek 3: Z tab. 3 je patrné, že z celkového počtu respondentů (176), se do literárních soutěží nehlásí celkem 79 % (139 respondentů) a přihlašuje 21 % respondentů (37 respondentů). Z počtu přihlášených je celkem 24 respondentů ze základních škol a 13 ze středních škol. **Předpoklad číslo 3 - Starší děti (střední škola) se přihlašují do literární soutěže častěji než děti mladší (základní škola) – se nepotvrdil.** Častěji se do literárních soutěží přihlašují žáci ze základních škol.

Předpoklad 4: Žáci a studenti se o literárních soutěžích dozvídají především od svých vyučujících českého jazyka.

Tab. 4: Zdroje informací

	Počet	%
Ne	112	63,60 %
Paní učitelka	39	22,20 %
Internet	17	9,70 %
Tisk	6	3,40 %
Jinde	2	1,10 %
Celkem	176	100,00 %

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledek 4: Celkově o literárních soutěžích neví, nebo se nedozvídá 63,6 % žáků a studentů, z celkového počtu je to 112 respondentů. Největší podíl respondentů se dozvídá o literárních soutěžích od svých vyučujících, což *potvrzuje předpoklad - Žáci a studenti se o literárních soutěžích dozvídají především od svých vyučujících českého jazyka*. Podle výsledku se o soutěžích od vyučujících dozvídá 39 dotazovaných (22,2 %). Další v pořadí je informovanost o soutěži z internetových zdrojů (9,7 % – 17 respondentů).

Předpoklad 5: Žáky středních škol více baví psát slohová cvičení než žáky základní školy.

Tab. 5: Obliba slohových cvičení

		Obliba		Celkem
		Ano	Ne	
Počet	Základní škola	69	51	120
	Střední škola	19	37	56
	Celkem	88	88	176
%	Základní škola	57,50%	42,50%	100,00%
	Střední škola	33,90%	66,10%	100,00%
	Celkem	50,00%	50,00%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledek 5: Z celkového počtu respondentů má v oblíbě psaní slohových cvičení 88 dotazovaných (což je přesně 50 %). Z toho 57,5 % žáků středních škol a 33,9 % studentů středních škol. ***V tomto případě se předpoklad - Žáky středních škol více baví psát slohová cvičení, než žáky základní školy – nepotvrdil.*** Více baví psát slohová cvičení žáky ze základních škol, z celkového počtu dotazovaných je to 69 žáků.

Předpoklad 6: Dívky se častěji přihlašují do literární soutěže než chlapci.

Tab. 6: Genderové hledisko přihlašování

			Přihlášení		Celkem
			ANO	NE	
Počet	Pohlaví	Chlapec	13	76	89
		Dívka	24	63	87
	Celkem		37	139	176
%	Pohlaví	Chlapec	14,60%	85,40%	100,00%
		Dívka	27,60%	72,40%	100,00%
	Celkem		21,00%	79,00%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledek 6: Celkem se do literárních soutěží hlásí 37 respondentů (21 %). *Chlapci jeví o přihlašování do soutěží menší zájem, než dívky – předpoklad 6 se potvrdil.* Z tab. 6 je vidět, že se do literárních soutěží přihlašuje 24 dívek (27,6 %) a chlapců 13 (14,6 %).

8. 2 Realizace projektu – literární soutěž Próza a poezie 2011

8. 2. 1 Historie soutěže

Literární soutěž vznikla 1. září 2010. Jediným zakladatelem a zároveň majitelem je Martin Staněk (tedy já). Soutěž jsem založil pro Jihočeský kraj. Snažil jsem se vytvořit něco „starého v novém“. Cílem založení soutěže bylo nabídnout dětem a mládeži další literární možnosti (a možnost pokračování ve svých literárních počinech). Prvního ročníku soutěže, který byl určen pro žáky a studenty Jihočeského kraje, se zúčastnilo celkem 211 mladých začínajících pisatelů. Záštitu nad celou akcí převzal hejtmán Jihočeského kraje Mgr. Jiří Zimola, starosta města Prachatic Ing. Martin Malý a starosta města Netolice Oldřich Petrášek. Celá soutěž byla organizována pod Domem dětí a mládeže v Netolicích, ve spolupráci s Městskou knihovnou v Netolicích, městem Netolice a Jihočeským krajem.

8. 2. 2 Cíle soutěže

- objevování talentovaných lidí v oboru literatury a psaného projevu ve věku do osmnácti let
- podpora čtenářství a čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže
- podpora talentovaných autorů v jejich další literární aktivitě
- šíření literárních děl po České Republice
- spolupráce se školskými organizacemi a vyučujícími českého jazyka na základních a středních školách
- příprava a organizace návazných akcí na literární soutěž – literární workshop, literární vlak aj.

8. 2. 3 Zpráva o druhém ročníku literární soutěže – Próza a poezie 2011

Literární soutěž, která je v letošním roce ve druhém ročníku, je pojmenovaná podle občanského sdružení, které ji pořádá a organizuje. Próza a poezie 2011 je největší soutěží svého druhu v České republice. Je určena pro děti a mládež ve věku 7 –18 let. Mohou se do ní přihlásit mladí autoři prózy i poezie, kteří žijí na území České republiky.

Celkem se do druhého ročníku soutěže přihlásilo 310 prací z pěti krajů (Jihočeský, Plzeňský, Středočeský, Kraje Vysočina a Prahy). Porota udělila celkem 27 míst a 14 čestných uznání.

Druhý ročník zaštil hejtman Jihočeské kraje Mgr. Jiří Zimola, hejtman Středočeského kraje MUDr. David Rath, hejtman Kraje Vysočiny MUDr. Jiří Běhounek, náměstek hejtmana Plzeňského kraje Jiří Struček, senátor Ing. Miroslav Krejča, CSc., starosta města Netolice Oldřich Petrášek a radní města Prachatic Mgr. Hana Mrázová. V rámci druhého ročníku organizátoři oslovili i několik patronů soutěže, kterými byli herci Jihočeského divadla Dana Verzichová a Ondřej Volejník, herečka Markéta Plánková, režisér Zdeněk Troška, redaktor a reportér David Vaníček.

Slavnostní vyhlášení soutěže proběhlo 17. března 2012 v Domě kultury Metropol v Českých Budějovicích za přítomnosti významných hostů a patronů soutěže. Na slavnostním vyhlášení byli oceněni vítězové a nově vyhlášení absolutní vítězové v kategorii próza a v kategorii poezie. Celou akci pořádalo občanské sdružení Próza a poezie, o. s. – centrum volného času pro děti, mládež a dospělé, ve spolupráci s DDM Netolice, městem Netolice a Jihočeským krajem.

8. 2. 4 Harmonogram soutěže

Harmonogram celé soutěže je rozdělen v několika bodech, které jsou mezní jak pro organizátory, tak pro porotce a pro samotné soutěžící (autory prací). Celá soutěž je připravovaná a organizovaná po celý kalendářní rok. Soutěžní rok je rozdělený na

organizaci, následnou propagaci, vyhlášení soutěže, opravování a přípravu na slavnostní vyhlášení. Soutěžní rok je vždy od března do března následujícího roku.

Březen

- potvrzení místa na slavnostní vyhlášení následujícího ročníku
- navázání nových kontaktů – partnerství, patronství a spolupráce
- příprava bližšího harmonogramu a termínů následujícího ročníku
- příprava tiskových zpráv z ročníku právě proběhlého
- vyúčtování poskytnutých financí proběhlého ročníku soutěže

Duben

- spolupráce s médii – rozhovory, články
- vyúčtování grantů, dotací na soutěž a záštit
- spolupráce s dalšími sponzory

Květen

- shánění finančních prostředků
- příprava konkrétních datumů příštího harmonogramu (vyhlášení soutěže, uzávěrka přijímání přihlášek, termíny porad a časů na opravování, datum slavnostního vyhlášení)
- spolupráce s porotci soutěže – předběžné smluvní podmínky opravování

Červen

- shánění záštit, patronů, partnerů
- shánění finančních prostředků na soutěž
- shánění mediálních partnerů soutěže

Červenec

- příprava plakátu soutěže
- zveřejnění nových informací o soutěži na webu
- smlouvy s patrony a partnery soutěže
- příprava podmínek konkrétního ročníku – stylistická pravidla, pravidla hodnocení a opravování, pravidla pro přijímání příspěvků

Srpen

- příprava na vyhlášení soutěže

Září

- obesílání škol a školských zařízení
- propagace soutěže
- mediální podpora – smluvní podmínky

Říjen

- přijímání a evidence prací
- zodpovídání dotazů
- komunikace s médii – rozhovory, články
- tisková zpráva o soutěži

Listopad

- přijímání příspěvků
- zveřejnění podrobných informací o slavnostním vyhlášení
- komunikace se školskými zařízeními

Prosinec

- uzávěrka soutěže, přijímání a evidence příspěvků
- příprava seznamů autorů příspěvků
- porada porotců
- opravování prací

Leden

- opravování prací
- komunikace s médii
- potvrzení termínu slavnostního vyhlášení
- porady porotců – výběr vítězů – vyhodnocování
- zveřejnění výsledků soutěže

Únor

- shánění cen od sponzorů
- příprava – organizační, dne vyhlášení
- opravování, přepis a sazba sbírky
- korekce sbírky prací
- tisk sbírky prací
- nákup cen
- porada porotců

Březen

- příprava a organizace slavnostního vyhlášení soutěže
- zajištění programu soutěže – vystoupení, recitace

- komunikace s moderátorem soutěže
- zajištění rautu
- obesílání vítězů
- příprava cen, diplomů
- příprava scénáře večera
- komunikace s médii – rozhovory, články a prezentace slavnostního vyhlášení soutěže

8. 2. 5 Výběr poroty a hodnocení

V prvním ročníku bylo v porotě celkem sedm lidí, kteří zastupovali organizace, které soutěž pořádali. Zástupce DDM, Základní školy, Střední školy, města Netolice, Městské knihovny Netolice, zástupce médií a zástupce rodičů, spolu s ředitelem soutěže opravovali tři složky, z kterých se skládalo procentuální hodnocení prací, na základě kterého se sestavila výsledková listina. Porota hodnotila v procentech námět a jeho zpracování (75%), stylistiku zasláného příspěvku (15%) a gramatiku práce (10%). Celé hodnocení se skládalo z bodové stupnice 1 – 10, kdy číslo 10 bylo největší možné. Porotci hodnotili celkem tři složky po deseti bodech, každý porotce mohl udělit jednotlivé práci až třicet bodů. Vzhledem k tomu, že hodnocení a sčítání bodů bylo v prvním ročníku velice pracné, pravidla pro hodnocení druhého ročníku soutěže byla trochu ulehčena.

Druhý ročník soutěže hodnotilo celkem 14 porotců, kteří byli rozdělení do dvou skupin (kvůli velkému množství prací). Hodnocení literárních prací ve druhém ročníku bylo dvoukolové. Do druhého kola postoupilo celkem 85 prací, které následně opravovala jen tzv. nadporota soutěže. Všichni porotci byli vybráni na základě svých zkušeností v oboru českého jazyka, literatury a psaného projevu. Mezi porotci byli např.: autorka básnických sbírek pro děti (současně je vysokoškolským pedagogem), ředitelka knihovny v Prachaticích, vyučující českého jazyka na základních a středních školách, redaktoři, studenti oboru Český jazyk Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity. V nadporotě zasedli již pouze porotci, kteří mají s českým jazykem několikaleté

zkušenosti. Ve druhém ročníku se rozhodovalo podle přísnějších pravidel pouze o námětu a jeho zpracování, stylistika a gramatika byla hodnocena v celkovém bodování práce. Každý porotce směl udělit dané práci maximálně 10 bodů.

Na celé hodnocení dohlížela předsedkyně poroty, místopředsedkyně poroty a ředitel soutěže. Při hodnocení se dodržovala objektivita hodnotících prací tím, že porotci neznali jména, ani kraje autorů. Všechny práce jsou porotcům připraveny k opravování pouze pod čísly.

Do třetího ročníku bude zasedat pouze devět porotců, organizátoři se tak dohodli na základě ekonomických i organizačních podmínek třetího ročníku.

8. 2. 6 Pravidla soutěže

Pravidla soutěže jsou stažena a ocitována z internetových stránek www.proza-poezie.cz (<http://www.proza-poezie.cz/literarni-soutez-proza-a-poezie-2011/a2-rocnik-2011/pravidla/>).

„Po loňské zkušenosti jsme byli nuceni zpřísnit pravidla literární soutěže - Próza a poezie 2011, proto prosíme, dodržte základní pravidla naší soutěže, příspěvky, které nebudou pravidla splňovat, budeme nuceni vyřadit!!!

1. *Kontakty - na úvod každého příspěvku uvede autor SVĚ - Jméno a příjmení, e-mailovou adresu, telefonní číslo, třídu, věk a datum narození. Dále, přesný název a adresu školy a KRAJ, Z KTERÉHO POCHÁZÍ. Také letos poprvé je nutné příspěvek označit dle kategorie (Př.: Poezie 1, Próza 2, Poezie 3, Próza 4, Poezie 5).*
2. *Stylistika - text musí být psaný písmem TimesNews Roman, vel. písma 11, řádkování 1,5. Příspěvky psané v ruce nebudou do soutěže zařazeny.*
3. *Počet prací - každý autor smí zaslat pouze JEDNU práci. (Samozřejmě tu nejlepší :-).*
4. *Maximální rozsah práce je 2 stránky velikosti A4.*
5. *Práce je možné zasílat poštou, nebo e-mailem.*

6. *Zaslaný příspěvek nesmí být již nikde zveřejněn a nikým hodnocen (ani rodiči, ani vyučujícím).*
7. *Autor dává účastí v soutěži souhlas k publikování a zveřejnění svého příspěvku.*
8. *Za zaslané dílo je zodpovědný vkladatel, předpokládá se, že odesílatel příspěvku je zároveň i autorem díla - zasílá tedy své vlastní dílo.*
9. *Nebojte se a v případě nějakých nejasností nás neváhejte kontaktovat e-mailem jihoceska-soutez@seznam.cz, nebo telefonicky 721 757 781.“*

8. 2. 7 Spolupráce

Celá soutěž by se nikdy neuskutečnila bez pomoci a spolupráce s různými partnery, ale i školními organizacemi. V této kapitole bych se rád zmínil o dvojí spolupráci, kterou si po celou dobu příprav na soutěž budují.

8. 2. 7. 1 Spolupráce se školskými organizacemi

Spolupráce se školami v krajích a následně v celé České republice je důležitá pro celou organizaci soutěže. Komunikace s vyučujícími českého jazyka a mimoškolních aktivit napomáhá organizátorům k tomu, aby se dostala soutěž do podvědomí dětí a mládeže a tím získala účastníky projektu. Spolupráce probíhá tímto způsobem: e-mailovou formou je představen projekt, zaslány potřebné informace. Žáci i vyučující s námi spoluprací na různých aktivitách, neboť během celé soutěže pořádáme řadu malých soutěží o drobné ceny a tím znovu udržujeme zájemce „ve střehu“. Následně organizujeme další návazné akce pro zájemce a účastníky ročníků – literární setkání a workshopy, besedy se spisovateli, literární tábory aj. Ve druhé fázi rozesíláme informace do škol poštou – s pravidly soutěže a zároveň s informacemi pro žáky. V neposlední řadě navazujeme spolupráci s vyučujícími tím, že zasíláme na dané školy vydané sbírky, aby bylo možné zarchivovat úspěchy žáků školy, která se soutěže zúčastnila.

8. 2. 7.2 Spolupráce s partnery

Bez partnerů a sponzorů akce by nikdy nemohlo být nic takového uspořádáno. Proto je neméně důležité hledání nových možností spolupráce, finančních prostředků a partnerů akce. Mezi partnery akce je důležité zařadit mediální partnerství, které nám pomáhá propagovat probíhající soutěž. Dále zveřejňují průběh soutěže, výsledky soutěže a proběhlé vyhlášení. Mediální partnerství je většinou vyměněno za logo společnosti, která bude soutěž a aktivity s ní spojené propagovat. Do partnerů soutěže lze zařadit veškeré sponzory, kteří pomáhají s organizací soutěže, ať finanční cestou, tak i hmotnou pomocí, cenami do soutěže, nebo i slevou na danou službu, kterou od nich využíváme. Nejčastější spolupráce je s knižními vydavateli a knižními obchody. Sponzorství a patronství je opláceno také výměnou loga a uvedením sponzorů akce na propagačních materiálech a tiskových zprávách soutěže. Je samozřejmé, že bez těchto partnerů by soutěž nikdy nemohla být uspořádána a dokončena.

9 DISKUZE

9.1 Diskuze ke kvantitativnímu šetření

K předpokladu 1: Výzkumným šetřením nebylo potvrzeno, že žáci 2. – 3. tříd prvního stupně navštěvují častěji kroužky, než žáci 4. – 5. třídy. Výzkumný předpoklad nebyl potvrzen, neboť starší žáci prvního stupně mají širší záměr a vyšší možnosti dle nabídky nabízených výukových a vzdělávacích kroužků. Dále je k zamyšlení to, že si starší žáci vybírají kroužky dle vlastního zájmu zcela sami. Děti se v tomto věku již věnují kroužkům, které je baví.

K předpokladu 2: Žáci základních škol navštěvují nejčastěji sportovní kroužky. Faktorů, proč je o tento druh kroužku může být dle mého mínění hned několik. V první řadě bývá na těchto kroužcích pěstována zdravá soutěživost. Druhou možností může být, že děti navštěvují sportovní kroužky na doporučení rodičů. Pro některé rodiče je sportovní kroužek brán jako efektivní a především aktivní využití volného času a zmírnění hyperaktivity u svých potomků. Třetím vysvětlením, které bychom mohli považovat za nejpravděpodobnější, může být to, že žáci mají po osmihodinovém (i vícehodinovém) učení chuť se odreagovat sportovními aktivitami, poznat nové přátele a zabavit se sportovní činností.

K předpokladu 3: Předpokládal jsem, že starší žáci se přihlašují do literárních soutěží častěji, než žáci mladší. Domníval jsem se, že starší žáci mají potřebu „vypsat se“, převést své myšlenky do psané podoby. Na základě výsledku dotazníkového šetření lze usuzovat, že mladší žáci jsou motivovanější svými vyučujícími. Navíc práce mladších žáků jsou psané v hodinách českého jazyka a slohu, oproti žákům středních škol, kteří získají informaci o soutěži od vyučujícího a díky nedostatečným hodinovým dotacím píšou svůj příspěvek do soutěže doma. Toto je jedno z možných vysvětlení toho, proč je o soutěž na středních školách menší zájem, než na školách základních.

K předpokladu 4: Pokud není připravovaná literární soutěž dostatečně mediálně podporována a především není odměňována atraktivními cenami, žáci se po informacích o soutěžích sami o sobě neinformují. A pokud se o nich dozvědí a nevidí právě zmiňovanou atraktivní odměnu, třebaže mohou mít literární talent, do soutěže se nepřihlásí. Nejčastěji se o soutěžích dozvídají od svých vyučujících českého jazyka. Jednou z odměn je pak pro žáka pochvala od učitele, zvýšení jeho prestiže u učitele v případě úspěchu.

K předpokladu 5: Důvodem, proč baví více psát slohová cvičení žáky základní školy než žáky škol středních, může být nižší úroveň prací a také nižší požadavky od vyučujících hodin slohu. Pro žáky základních škol může být i patřičnou motivací soutěživost mezi spolužáky. Žáci střední školy berou slohová cvičení jako větší povinnost, neboť je součástí státní maturitní zkoušky.

K předpokladu 6: Podle předpokladu, který se potvrdil, se do soutěže přihlašují častěji dívky, než chlapci. Podle mého názoru je to způsobeno tím, že dívky mají oproti chlapcům větší zájem o literaturu a četbu jako takovou, chlapci se více zajímají o sportovní aktivity. Dívky jsou pečlivější a tím je jejich zájem o soutěže všeobecně vyšší, než chlapců. I podle statistik dívky často vyhrávají literární soutěže, stejně tak je to i ve zmiňované soutěži – Próza a poezie 2011, první místa vyhrálo celkem devět mladých autorů, z toho je 8 dívek a 1 chlapec.

9. 2 Diskuze k přípravě a realizaci literární soutěže

V souvislosti s druhou oblastí výzkumné části bych rád v rámci diskuze zmínil faktory, které vstupují do organizace a realizace konkrétní literární soutěže.

Mezi faktory, které velmi podstatně ovlivňují organizaci literární soutěže – Próza a poezie, bych zařadil následující:

- 1. Nedostatek financí – vzhledem k tomu, že je literární soutěž pořádaná občanských sdružením zcela nezisková, je nutné sehnat na realizaci konkrétních

ročníků dostatek financí z různých zdrojů. Tento faktor je nejdůležitější pro celou organizaci.

- 2. Správná spolupráce se školami a školskými organizacemi – dobré vztahy dělají přátele a ani v organizaci takovéto akce to není jinak. Je velice důležité spolupracovat se školami, neboť nabídek soutěží obdobného typu je nepřeberné množství. Proto je nutné komunikovat s vyučujícími českého jazyka, organizovat následné navazující akce na konkrétní soutěž a utužovat vztahy.
- 3. Propagace soutěže – propagace soutěže je též jedním z ovlivňujících faktorů. Bez správných mediálních partnerů není možné soutěž pořádat.
- 4. Zájem z řad dětí a studentů – aby byl vysoký zájem o nabízenou aktivitu, je nezbytně nutná atraktivita soutěže. Zvýšit atraktivitu a prestiž soutěže se snažím tím, že do každého ročníku zvu kulturně známé patrony soutěže. Dále jsou výherci motivováni hodnotnými cenami, dlouhodobější podporou v jejich literárních aktivitách a návaznými akcemi.

Zajímavé postřehy z druhého ročníku soutěže

- Na základě hodnocení se porota shodla, že se ve druhém ročníku (oproti předchozímu) vyskytovalo více násilí.
- Naopak se oproti prvnímu ročníku zvýšila úroveň zaslaných prací.
- Kvalitnější práce byly v kategorii próza, než v kategorii poezie.
- Porota našla v letošním roce talentované autory, kteří soutěž vyhráli i v loňském roce. Tím se potvrzuje jeden z cílů soutěže, že má smysl a že objevuje talentované děti v oblasti literatury.
- Porotci se shodli, že není možné hodnotit práce v nejnižších kategoriích – Próza a poezie – 2. – 3. třída, neboť není prokazatelné, že děti jsou schopné psát práce samy.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci se zabývám přípravou a realizací literární soutěže pro děti a mládež ve věku do osmnácti let. Téma jsem si zvolil proto, že jsem nenašel žádnou publikaci obdobného směru, která by se zabývala tímto tématem. Má práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V první části mé práce se zabývám teorií spojenou s literární soutěží, tvůrčím psaním a jeho začleňování do výuky, kde se opírám o teorie Zbyňka Fišera (2001), technikami tvůrčího psaní a metodami na odbourávání blokády. Důležitou součástí je motivace, které věnuji také kapitolu ve své práci. V části se zabývám i schopnostmi, talentem a nadáním a práci s nadanými a talentovanými žáky. Dále didaktikou českého jazyka a slohu, která úzce souvisí s psaným projevem u žáků a studentů základních a středních škol. A poslední kapitola mé teoretické části se věnuje volnému času u dětí, výukou a vzděláváním formou zájmových útvarů a otevřených klubů a aktivitám s ním spojeným.

Práce je doplněná i o část praktickou, kterou jsem si rozdělil na dvě části. První část mé praktické části se věnuje kvantitativnímu výzkumu, kdy se dotazníkovou metodou od respondentů dozvídám, jakým způsobem tráví svůj volný čas a jaký je jejich zájem o literární soutěže. Díky předpokladům, které jsem si stanovil, vyhodnocuji výzkumnou dotazníkovou část. V druhé polovině praktické části se zabývám realizací a organizací konkrétní literární soutěže, kterou pořádám již druhým rokem. Popisuji v ní faktory, které mohou soutěž ovlivnit, a zdůrazňuji důležité aspekty, které jsou pro pořádání takové soutěže důležité.

Ve výsledcích shrnuji své předpoklady a obhajuji je svými názory, které jsem nabyt během mé pětileté zkušenosti v pedagogice a v organizaci literární soutěže.

Celá má teoretická část práce je podložena literaturou a zdroji, které jsem pro napsání práce využil, praktická část je spojena s mými zkušenostmi ve mnou zvoleném tématu.

Na závěr mé práce bych rád citoval jeden citát, který mám rád a kterým mi má kolegyně ze soutěže připomněla, jakou dlouhou cestu jsem s organizací téhle konkrétní soutěže ušel „Chceš-li hýbat světem, musíš nejprve pohnout sám sebou“.

POUŽITÉ ZDROJE:

1. BRABCOVÁ, R. *Didaktika českého jazyka*. 1. vyd. Praha: SPN. 1990. ISBN 80-04-24251-0
2. BULISOVÁ, J. *Ottova všeobecná encyklopedie A-L. Ottova všeobecná encyklopedie M – Z*. 2. vyd. Praha. Ottovo nakladatelství. 2009. ISBN 978-80-7360-902-3
3. ČECHOVÁ, M. *Vyučování slohu. Úvod do teorie*. 1. vyd. Praha: SPN 1985. ISBN 978-80-7235-413-9
4. DRAHOVZAL, J., KILIÁN, O., KOHOUTEK, R. *Didaktika odborných předmětů*. 1. vyd. Praha: Paido 1997. ISBN 80-8593-135-4
5. FERJENČÍK, J. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-815-9
6. FÍŠER, Z. *Tvůrčí psaní*. 1. vyd. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-85931-99-0
7. FRANZ, J. A KOL. *Nadané dítě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0445-5
8. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
9. KOLEKTIV AUTORŮ. *Přehled psychologie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2006, ISBN 80-7367-121-2
10. KOLLÁRIKOVÁ, Z.; PUPALA, B. (eds.) *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
11. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6
12. PLHÁKOVÁ, A. *Učebnice obecné psychologie*, 1. vyd. Praha, Academia, 2005. ISBN 80-200-1387-3
13. PRŮCHA, WALTEROVÁ, MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 3. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 978-80-7367-647-6
14. ŘÍČAN, P. *Psychologie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-560-8

15. ŠEBESTA, K. *Od jazyka ke komunikaci*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-711-9
16. VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0841-3
17. VALIŠOVÁ, A.; KASÍKOVÁ, H. (eds.) *Pedagogika pro učitele*. 2. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.
18. VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.

Elektronické zdroje:

DOSTUPNÉ NA WWW. (2012-04-20) <http://cs.wikipedia.org/wiki/schopnosti>

SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazník 2. – 5. třída
2. Dotazník 6. – 9. třída
3. Dotazník SŠ
4. Výsledková listina 2. ročník soutěže
5. Ukázka prací z druhého ročníku – absolutní vítězové – kategorie Próza a kategorie Poezie

Dotazník – 2. – 5. třída

Téma: Volný čas dětí ve věku 7. – 18 let.

I. Základní informace:

1. Pohlaví

- a) muž   b) žena

2. Třída, kterou navštěvuji?

- a) 2. třída   b) 3. třída   c) 4. třída   d) 5. třída

II. Volný čas dětí:

3. Navštěvuješ nějaký kroužek?

- a) ano   b) ne

4. Jakého zaměření je ten kroužek?

- a) hudebního   b) dramatického   c) výtvarně   d) sportovně   e) technicky

5. Mohl/a bys rozepsat, jaké kroužky navštěvuješ? .....

III. Zájem o literaturu:

6. Máš oblíbenou knížku?

- a) ano   b) ne

7. Jaká je tvá oblíbená knížka? .....

8. Baví tě sloh?

- a) ano   b) ne

9. Učíš se rád básničky?

- a) ano   b) ne

IV. Literární soutěž:

10. Přihlásil ses někdy do nějaké literární soutěže?

- a) ano   b) ne

11. Znáš literární soutěž – Próza a poezie 2011?

a) ano b) ne

12. Kde ses o ní dozvěděl/a ?

a) od paní učitelky   b) na internetu   c) v tisku   d) jinde

13. Přihlášíš se do této literární soutěže?

a) ano b) ne c) možná

Dotazník 6. – 9. Třída

Téma: Volný čas dětí ve věku 7. – 18 let.

I. Základní informace:

1. Pohlaví

a) muž b) žena

2. Třída, kterou navštěvuješ?

a) 6. třída   b) 7. třída   c) 8. třída   d) 9. třída

II. Volný čas

3. Jak nejradši trávíš volný čas?

a) S kamarády, nebo spolužáky   b) u počítače (hraji hry, jsem na Facebooku)
c) navštěvuji nějaký kroužek   d) sportuji   e) jinak

4. Navštěvuješ nějaký kroužek? Pokud ano, jaký? .....

5. Trávíš volný čas tím, že píšeš své myšlenky, nápady, nebo povídky na papír?

a) ano b) ne

III. Zájem o literaturu a sloh:

6. Baví tě psát slohové práce a cvičení?

a) ano b) ne

7. Přečteš povinnou četbu, kterou máš zadanou do školy?

a) ano b) ne

8. Jaká je tvá nejoblíbenější kniha? .....

9. Proč si vybral zrovna tuhle, co se ti na ní líbí? .....

IV. Literární soutěž:

10. Přihlásil ses někdy do nějaké literární soutěže?

a) ano b) ne

11. Znáš literární soutěž – Próza a poezie 2011

a) ano b) ne

12. Kde ses o ní dozvěděl/a ?

a) od paní učitelky b) na internetu c) v tisku d) jinde

13. Přihlášíš se do této literární soutěže?

a) ano b) ne c) možná

Dotazník SŠ

Téma: Volný čas dětí ve věku 7. – 18 let.

I. Základní informace:

1. Pohlaví

a) muž b) žena

2. Ročník, který navštěvuješ?

a) 1. Ročník b) 2. Ročník c) 3. ročník

3. Jaký typ školy navštěvuješ?

a) gymnázium b) střední odbornou školu c) odborné učiliště d) jiné

II. Volný čas:

4. Jakým způsobem trávíš volný čas?

a) přípravou do školy b) s přáteli, nebo spolužáky c) u PC (chatuji na facebooku, hraji hry) d) s rodinou e) jinak

5. Kolik času věnuješ školní přípravě?

a) 2 hodiny denně b) více jak 2 hodiny denně c) méně jak 2 hodiny denně

6. Přemýšlel jsi nad tím, zda po SŠ půjdeš na VŠ?

a) ano b) ne

7. Jakého zaměření by měla být? .....

III. Zájem o sloh a literaturu:

8. Máš nějakého oblíbeného spisovatele?

a) ano b) ne

9. Jakého? .....

10. Jakou poslední knížku jsi přečetl? .....

11. Vzpomínáš si, jaký jste naposledy psali ve škole sloh, jaké bylo téma?.....

12. Baví tě psát slohy?

a) ano b) ne

13. Zkoušel si někdy nějakou svou tvorbu (báseň, povídku, reportáž, fejeton)?

a) ano b) ne

IV. Literární soutěž:

14. Přihlásil ses někdy do nějaké literární soutěže?

a) ano b) ne

15. Znáš literární soutěž – Próza a poezie 2011

a) ano b) ne

16. Kde ses o ní dozvěděl/a ?

a) od paní učitelky b) na internetu c) v tisku d) jinde

17. Přihlásíš se do této literární soutěže?

a) ano b) ne c) možná

Výsledková listina

1. kategorie – poezie

ČU - Lenka Neubergerová – Na hradě – Středočeský kraj

2. kategorie – poezie

1. místo - Eliška Sklenářová, Lektvar – Jihočeský kraj

2. místo - Jan Prantner, Chystání na zimu – Plzeňský kraj

3. místo - Anna Traplová, Rok – Jihočeský kraj

ČU - Denisa Novotná, Proč chodíme do školy – Středočeský kraj

Kategorie – 3 poezie

1. místo - Nikol Zieglerová, Třeboňské rady – Jihočeský kraj

2. místo – neuděleno

3. místo - Kateřina Korčaková, Talent – Jihočeský kraj

ČU - Lucie Matějková, Úděl lásky navždy – Plzeňský kraj

Kategorie 4 – poezie

1. místo - Marek Dušek, Uděleno 1. místo – vítěz z kategorie Poezie, Naše Česká Republika

2. místo - Petra Fernandezová, Uděleno 2. místo, Život....

3. místo - Mikuláš Vinař, Uděleno 3. místo, Vrabčova divná neděle (Mikova divná básnička)

Kategorie – 5 poezie

1. místo - Věra Hojdarová, Dívčí balada

2. místo - Klára Lampová, Némý smutek

3. místo - Barbora Musilová, Andělé

3. místo - Františka Pintová, Bez názvu

ČU - Nancy Králová, Vánoční přání

1. kategorie – próza

1. místo - Hana Maňáková - Koníček a Toniček – Jihočeský kraj

2. kategorie - próza

1. místo - Adéla Dvořáková, Příběh aneb co vyprávěla kavárenská židle – Jihočeský kraj

2. místo - Antonín Šrajber, Příhody pana Karla – Jihočeský kraj

3. místo - Jolana Švábová, O zvědavé žábě – Středočeský kraj

ČU - Aneta Klímová, Dědeček a dvanáctihlavý drak – Jihočeský kraj

Kategorie – 3. próza

1. místo - Adéla Míšková, Uděleno 1. Místo, Zrození dolmů – Středočeský kraj

2. místo - Nikola Abdallahová, Uděleno 2. Místo, Polibek múzy – Kraj Vysočina

3. místo - Markéta Kubecová, Uděleno 3. místo, Křídla andělská

ČU - Michaela Voráčková, Uděleno čestné uznání, Kouzelné barvy

ČU - Kamila Interholcová, Uděleno čestné uznání, Pes Bruno

ČU - Jiří Volf, Uděleno čestné uznání, Příběh Vidlinky a Ostříka

Kategorie 4 – próza

1. místo - Veronika Růžičková - Obhajoba ježibaby Perníkové chaloupky – Jihočeský kraj

- 1. místo** - Veronika Váchová, Všude dobře, doma nejlíp – Jihočeský
- 2. místo** - Jana Veselá, Poslední dopis – Středočeský kraj
- 3. místo** - Kateřina Pechoušková, Za chyby se vždy platí – Jihočeský
- ČU** - Eva Zámečnicková, Holka z vesnice – Plzeňský kraj
- ČU** - Veronika Skoblíková, Moje mladší sestra – Jihočeský
- ČU** - Eliška Štorková, Věřit je důležité – Středočeský

Kategorie – 5 – próza

- 1. místo** - Valentina Králová, – vítěz kategorie Próza, Dívka a její štěně – Jihočeský
- 2. místo** - Petr Šrajber, Školní výlet- Jihočeský
- 2. místo** - Sára Lebedová, Já novým přítelem známé celebrity – Vysočina
- 3. místo** - Jaroslav Totušek, Pater Clarence – Středočeský kraj - Středočeský
- ČU** - Roman Štědrý, Jiný způsob – Středočeský kraj – Středočeský
- ČU** - Tereza Kropáčková, Moucha – Jihočeský kraj – Jihočeský

Absolutní vítězové:

- Próza:** Valentina Králová – Dívka a její štěně, Jihočeský kraj
- Poezie:** Marek Dušek - Naše česká republika, Jihočeský kraj

Příloha č. 5

Valentina Králová

17 let, 3. ročník SŠ

Gymnázium Vítězslava Nováka, Husova 333/II, Jindřichův Hradec

Dívka a její štěně

Slunce už pomalu začínalo zapadat. Seděli jsme na papírových krabicích, Mocca a já, a pozorovali davu lidí, jež kolem nás proudily. Jeho malé, chlupaté tělíčko se ke mně tisklo, zpod mikiny mu vykukovala jen hlavička, kterou zvědavě natáčel na všechny strany. Ze stanice metra dnes vystupovalo více lidí než jindy, a všichni ověnčení nákupními taškami.

Na důvod jste se nemuseli ptát dvakrát, stačilo se poohlédnout na výlohy obchodů, přeplněné umělými, třpytivými vánočními stromky, krásně zabalenými dárky, které jsou ve skutečnosti jen prázdnými krabicemi, a obřími nápisy, snažícími se upoutat pozornost sděleními o vánočních slevách.

Báječný čas Vánoc je tu. Všechny děti, které kolem nás prošly, měly světélka radosti v očích a úsměvy na tvářích. Rozrušeně reptaly a snažily se ze svých rodičů, mizících pod lavinou tašek se vším možným, vytáhnout, co dostanou večer pod stromeček.

Slyšela a hlavně cítila jsem, jak Moccovi zakručelo v bříšku. Štědrý den, i přes svůj název, možná naplnil dětská srdce radostí, ale nenaplnil naše prázdné žaludky jídlem. Zvedla jsem se, s Moccou v náruči, který se začal vzrušeně vrtět. Pohládila jsem ho po čokoládové hlavičce. Jméno Mocca jsem mu dala po nápoji „moccaccino“, který jsem si vždycky přála vypít celý sama po tom, co mi ho dala Adéla, jedna z praktikantek v dětském domově, ochutnat. Mocca byl jako moje malá, trvanlivá kávička, stále hřející a povzbuzující. Našel si mě hned první noc, kterou jsem strávila na ulici. V noci, kdy jsem spala na štosu novin, se ke mně přitulil a celou dobu mě ve spánku hřál. Já se ráno probudila se štěnětem na hrudi.

„Hele, když se umeješ, možná bych si dal říct,“ zavolal na mě chlápek s kelímkem piva v ruce. „Nemáš AIDS?“ hulákal ještě. Zatínala jsem vzteky zuby. Jak odporní umí být tihle „ochránci lidstva“, rádoby opora žen. Všichni jsou stejní jako Ignác, ředitel dětského „domova“. Prý domova, takový výsměch! Dětské peklo je to. Domov

rozhodně neznamena stát se sexuálním otrokem, pouhou loutkou, která je tahána za nitky někým zvráceným. Život na ulici je očistec, ale raději si vyberu očistec, než věčné peklo a zatracení. Vydám se k paní s dítětem, která postává poblíž a skládá věci do tašek.

„Prosím vás,“ oslovím ji, „nemáte něco k jídlu?“ Vzhledne, sjede mě od hlavy až k patě znechuceným pohledem a svého syna, který si chce s nadšeným výkřikem pohladit Moccu, popadne za ruku a vleče pryč. Přistoupím ke starší holce, jež nese v jedné ruce peněženku a ve druhé kelímek, ze kterého se kouří. „Nemáš, prosím, něco k jídlu nebo trochu peněz?“ zeptám se jí.

Ani se na mě nepodívá, jen odsekne: „Nemám!“ a kráčí dál. Už panuje tma. Žaludek mám tak stažený, až se mi chce zvracet, jenže není co, už i žaludeční šťávy jsem zřejmě vyčerpala. Mocca zakňučí a pokusí se mi vytrhnout, radši ho postavím na zem. V poslední naději se obrátím na muže v obleku, jež si vykračuje s velikou obloženou bagetou.

„Prosím vás,“ zoufale na něj zavolám, „dal byste mi půlku té bagety?“ Překvapeně zvedne oči, ale to už se k němu rozeběhne Mocca, šťastný, že cítí jídlo, sliny mu odkapávají z tlamy. Začne po muži skákat.

„Jedeš?!“ zařve muž. Jen zalapám po dechu, když svou naleštěnou botkou nakopne psi tělíčko, které odletí k protější zdi. „Ještě chytanu vzteklinu,“ zamrmlá a kráčí dál.

Pokleknu k nehybnému psíkovi. Upře na mě svá nevinná očka a já se rozbrečím. Hladím ho po hlavičce, kterou se ke mně pokouší zvednout, jenže tělo ho neposlouchá. Žalostné kňučení mi rve srdce z hrudi. Co nejopatrněji ho zvednu do náruče, stejně u toho ale naříká tak úpěnlivě, až pomalu nezvládám dýchat. „Neboj se,“ zašeptám mu, „uzdravíš se. Vezmu tě k veterináři, pomůže ti.“

Jako ve snu později vejdu do ordinace. Jediným přítomným je veterinář, který se obléká do kabátu. Zamračeně na mě pohlédne.

„Co si přejete?“ ptá se.

Napřáhnu k němu ruce, ve kterých držím Moccu. „Prosím,“ rozpláču se, „pomozte mu.“ Zatváří se rádoby utrápeně. Udělá krok ke mně a položí mi ruku na rameno. Vzápětí couvne a otře si dlaň o kalhoty.

„Poslyš, já už končím, dnes je Štědrý den, ordinuje se jen do pěti. Je mi líto, přijď jindy.“ Vrátil se do kanceláře, zhasne a znovu se na mě obrátí. Znechuceně pohledem rentgenuje můj ošuntělý vzhled. „Máš vůbec peníze?“ zeptá se mě.

„Ne,“ odvětim bezbarvě.

„No jó,“ zvolá, jako by to vysvětlovalo vše, „jenže veterinární vyšetření není zadarmo.“ Shýbne se pro svou tašku a já vyjdu ze dveří do Štědré noci. Dojdu až na náměstí, zastavím se pod obřím vánočním smrkem a jen naslouchám všem těm krokům, jež kolem mě znějí. Mocca už dávno nedýchá... Tisknu si jeho studený čumáček k tváři, když tu náhle se vedle mě někdo zastaví.

Postarší pán se na mě mile usměje a cosi mi vtiskne do ruky. „Kup si něco k Vánocům,“ mrkne na mě a odchází. Pohlédnu do své dlaně. Tisíc korun.

***

Dvě paní ve středních letech se loudaly po cestě vedoucí kolem řeky. Jedna přes druhou si stěžovaly, co zase dostaly za dárky, které jim stejně nejsou k ničemu, že děti rozbily novou hračku hned první den a že v krásně naklizeném bytě už je zase chlívěk. Náhle se před nimi rozevřel pohled na červenou pásku, nataženou kolem řeky, a policejní auta.

„Božítku, co se tu stalo?“ zavolala ta jedna na poblíž stojícího strážníka.

„Nějaká holka se tu utopila,“ pochmurně oznamoval.

„No jo,“ přitočila se důvěrně první paní ke své společnici, „to bude zas nějaká feťačka. Těch je tu teď plno. To je hrůza, kam ten svět spěje.“

Strážník, jenž právě poklekal k mrtvému štěněti, co leželo zabalené na břehu v mikině, se nechápavě zamračil. Pejsek měl v tlamičce srolovanou tisícikorunu a vedle něj byl do sněhu vepsán vzkaz: „Pohřbete nás prosím spolu. Peněz na to snad máme dost.“

Marek Dušek

14 let

Gymnázium, Školní 995, Trhové Sviny

Naše Česká republika

Úroveň politiků v Česku klesá,
mnohý cizinec nad tím plesá.

Euro u nás nikdo nechce,
podplácí se tady lehce.

Platíme tu velké daně,
máme z toho prázdné dlaně.

Korupce jen hojně kvete,
tak se nesmíš divit, světe,
že nejdražší máme dálnice,
až chytaj mdloby slepice.

Z čeho mám veliký stres?
Že nám kůrovec ničí les.

A z čeho mám ještě větší splín?
Že tu máme Temelín.

Na Ostravsku se toxin line,
až mi z toho plíce kyne.

Měl tu být protiraketový radar uprostřed Brd,
ale máme tam teď velký .....nic.

Cizinec se podívá rád,
zejména na Pražský hrad.
Každý správný host,
přejde Karlův most.

Pak projde Pařížskou ulicí,
koupí si tam Luis Vuiton čepici,
a o zbylé peníze z kapsy
obere ho drahé taxi.

Co Češi doopravdy umí,
jen dávat branky hokejový.
Udělají jednu, druhou kličku,
málokdy střelí jen tyčku.
Minulý rok mistři světa byli,
Rusko ve finále porazili.

Snad bych i rád emigroval,
kdybych tu svou školu tolik nemiloval!